

29 Temmuz 2019

Çin'in Ulusal Savunma Stratejisi

Brifing

Dr. Haşim Türker

BOĞAZIÇI ASYA ARAŞTIRMALARI MERKEZİ

2019 ©All Rights Reserved. No part of this piece may be reproduced, copied or transmitted in any form or by any means, electronic or printed, without the permission of BAAM. The views expressed in this piece are the author's own and do not necessarily reflect our stance or policy.

2019 ©Tüm Hakları Saklıdır. BAAM'ın izni alınmadan kısmen veya tamamen elektronik veya basılı olarak çoğaltılamaz, dağıtılamaz ve yayımlanamaz. Yazıda belirtilen görüşler yazara aittir ve BAAM'ın görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

Websitesi: bogaziciasya.com

E-Mail: info@bogaziciasya.com

Twitter: [@bogaziciasya](https://twitter.com/bogaziciasya) - [@bogaziciasya_en](https://twitter.com/bogaziciasya_en)

Çin'in Ulusal Savunma Stratejisi

Dr. Haşim Türker

BAAM Akademik Koordinatörü

BAAM

Büyük Güç Rekabeti Programı

2019

Giriş

1995 yılından bu yana ortalama olarak her iki senede bir yayınlanan ve sonuncusu 2015 yılında yayınlanmış olan Çin'in ulusal savunma stratejisi, Çin Halk Cumhuriyeti Devlet Konseyi İletişim Başkanlığı tarafından 22 Temmuz 2019 tarihinde “Yeni Dönemde Çin'in Ulusal Savunması” başlığıyla Çince ve İngilizce olarak yayımlandı.

Çin Halk Cumhuriyeti'nin başta ekonomik olmak üzere askeri ve siyasi anlamda güç kazanması ve büyük güç statüsünün genel manada kabul görmesinin de etkisiyle daha ayrıntılı ve şeffaf olduğu göze çarpan doküman, Çin'in savunma stratejisini ve Silahlı kuvvetlerinin durumunu altı ana başlık altında ele almaktadır:

1. Uluslararası Güvenlik Durumu
2. Çin'in Yeni Dönemde Savunmacı Ulusal Savunma Politikası
3. Yeni Dönemde Çin Silahlı Kuvvetlerinin Vazife ve Görevlerinin İcrası
4. Çin Ulusal Savunmasında ve Silahlı Kuvvetlerinde Reform
5. Makul ve Uygun Savunma Harcaması
6. İnsanlığın Ortak Geleceğinin İnşasına Etkin Biçimde Katkı Sağlamak

1. Uluslararası Güvenlik Durumu

Bu bölümde Çin, uluslararası güvenlik ortamının Çin tarafından nasıl algılandığını ayrıntılı biçimde ele almıştır. Savunma politikasının “savunmacı” olduğuna yapılan vurgu, Çin'in hiçbir ülkeye tehdit teşkil etmediğini belirtmek için biraz da fazlaca vurgulanmıştır. Dünyanın henüz çok daha huzurlu bir gezegen olmadığı ifade edilirken, çok kutuplu bir düzenin ortaya çıktığı belirtilmiştir. Bu kapsamda dünyadaki stratejik güç dengesinin daha istikrarlı bir hal aldığı ifade edilirken, örtülü ve açık biçimde ABD'ye yönelik eleştiriler sıralanmıştır. Bu kapsamda, artan hegemonizm, güç siyaseti, tek taraflılık, artan savunma harcamaları, nükleer silahlanma, uzay ve siber güvenlik ve füze savunması konularında ABD suçlanmış ve ABD'nin küresel stratejik istikrarı göz ardı ettiği iddiası ortaya atılmıştır. Bu bölümde NATO'ya da yer verilmiş ve NATO'nun genişlemeye devam ettiği, Orta ve Doğu Avrupa'daki askeri konuşlanmasını artırdığı ve daha sık askeri tatbikat icra ettiği ifade edilmiştir.

Dünyada silahlanma yarışının arttığı ve kitlesel imha silahlarının yayılmasının önemli bir sorun olmaya devam ettiği ifade edilmiştir. Siber güvenlik, biyo-güvenlik ve deniz haydutluğu geleneksel olmayan tehditler olarak sıralanmış ve bu yeni zorluklarla mücadelenin önem kazandığı belirtilmiştir.

İran'ın nükleer silah sahibi olması konusu ve Suriye'de devam eden iç savaşa da vurgu yapılan dokümanda, Asya Pasifik bölgesinde güvenliğin genel olarak istikrarlı olduğu ifade edilmiştir.

Asya Pasifik'teki güvenlik durumuna ayrılan alt başlıkta Şangay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ) ve ASEAN'ın Asya Pasifik güvenliğine olumlu katkısına yapılan vurgu dikkat çekicidir.

Dünya ekonomik ve stratejik merkezinin Asya pasifik bölgesine kaydığı ifade edilirken, ABD'nin bölgedeki ülkelerle askeri ittifaklarını güçlendirmesi ve bölge işlerine müdahalesinin bölgesel güvenliği tehdit ettiği ifade edilmiştir. Bu kapsamda, ABD'nin Güney Kore'ye THAAD sistemi konuşlandırması örnek olarak verilmiştir. Bu bölümde Japonya'nın İkinci Dünya Savaşı sonrası sistemin dayattığı pasifist yaklaşımını terk etme emareleri göstermesinin Çin tarafından tedirginlikle karşılandığı görülmektedir.

Asya Pasifik bölgesi başlığı altında Hindistan, Pakistan ve Afganistan'a değinilmektedir. Bu da göstermektedir ki özellikle 2017'den itibaren ABD'nin bölgeyi Hint-Pasifik biçiminde geniş bir perspektifte ele alması Çin'in de bakış açısında kaçınılmaz bir değişime neden olmuştur.

Dokümanın birinci bölümünde önce tüm dünya, sonra Asya Pasifik ve son olarak Çin'in kendi iç sorunlarına yoğunlaşmıştır. Bu bölümde üç temel sorun ön plana çıkmıştır: Tayvan, Tibet ve Doğu Türkistan. Tayvan ve Tibet'teki sorun "bağımsızlık" sorunu olarak ele alınırken Doğu Türkistan sorunu farklı biçimde ele alınmıştır. Doğu Türkistan diye bir yerin olmadığı ima edilerek sorun "Doğu Türkistan" kavramının yaratılması biçiminde belirtilmiştir. Belgenin geri kalanında olduğu gibi burada da Tayvan'ın bağımsızlığı konusunun Çin'in en acil ve en önemli iç sorunu olduğu belirgin biçimde vurgulanmıştır.

Çin'in yurt savunması kapsamında deniz yetki alanlarının sınırlarının belirlenmesi ve ada ile resiflerin aidiyeti sorunu ele alınmış ve bu bölümde ABD, Fransa ve İngiltere kapalı biçimde bölgeye müdahale eden dış güçler olarak suçlanmıştır.

Bu bölümün sonunda küresel askeri rekabetin yoğunlaşmasından duyulan rahatsızlık dile getirilmiştir. Bu bölümde satır aralarında Çin'in dünyaya bakışını yansıtan ipuçlarını görmek mümkündür. Buna göre, Çin'in algısına göre dünyadaki büyük devletler arasında kendisine rakip gördüğü iki büyük güç vardır: ABD ve Rusya. Çin ABD'ye bölge güvenliğine aşırı müdahale eden bir muhasım şeklinde yaklaşırken Rusya'ya yaklaşımı iş birliği imkanları olan bir rakip şeklindedir. Çin'in bunların yanı sıra büyük ülkeler olarak gördüğü ülkeler İngiltere, Fransa, Almanya, Japonya ve Hindistan şeklinde sıralanabilir. Çin, küresel askeri rekabetin söz konusu ülkeler arasında gerçekleştiği algısına sahiptir. Askeri Alanda Devrim (AAD) konusuna önem veren Çin, bunu Çinli özelliklere sahip AAD şeklinde gerçekleştirmeyi hedeflemektedir. Bu devrimin alt başlıklarını ise yapay zekâ, kuantum bilgisi, büyük veri, bulut teknolojisi ve nesnelerin interneti kavramları oluşturmaktadır. Çin, silahlı kuvvetlerini dünyanın önde gelen askeriyelerinin gerisinde görmekte ve tüm bu alanlarda gelişimini tamamlamayı hedeflemektedir.

2. Çin'in Yeni Dönemde Savunmacı Ulusal Savunma Politikası

Çin'in dünyayı, Asya Pasifik bölgesini ve yurt güvenliğini nasıl algıladığını açıklayan ve dokümanın en önemli bölümü olan birinci bölümünü, Çin'in ulusal savunma politikasının detaylarını içeren ikinci bölüm takip etmektedir.

Bölümün hemen başında Çin'in savunma politikasının "savunmacı" olduğu tekrar vurgulanmıştır. Aslında bu yaklaşım şunu göstermektedir: doküman aslen bir güvenlik stratejisidir. "Savunmacı" savunma politikası kavramı da bunun en önemli göstergesidir.

Çin'in ulusal savunma hedefleri hemen ilk kısımda sıralanmıştır. Bunlardan en önemlileri şu şekilde sıralanabilir:

- Tayvan'ın bağımsızlığına karşı koymak ve bunu engellemek,
- Tibet'in bağımsızlığı ve bir "Doğu Türkistan" yaratılması fikrinin taraftarlarını baskı altına almak,
- Çin'in uzay, elektromanyetik alan ve siber alanda güvenliği sağlamak.

Bu bölümde Güney Çin Denizi adaları ve Doğu Çin Denizi'ndeki Diaoyu (Senkaku) adalarındaki egemenliğe verilen önem ayrıca vurgulanmış ve bu bölgedeki haklarının tarihi gerçekler ve uluslararası hukuktan kaynaklandığı belirtilmiştir.

Bu bölümde de Tayvan konusuna ayrı bir önem verildiği ifade edilmiş ve amacın "bir ülke, iki sistem" anlayışı çerçevesinde barışçıl biçimde birleşme olduğu, ancak bu mümkün olmaz ise güç kullanmaktan çekinilmeyeceği açıkça ifade edilmiştir.

Çin'in hiçbir zaman hegemonya, yayılmacılık ve nüfuz bölgesi arayışında olmayacağı garantisi verilmiş ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin kuruluşundan bu yana 70 yıldır hiçbir zaman bir savaşı başlatan taraf olmadığı ifade edilmiştir. Çin'in yabancı güçlerin iç işlerine karışmasına, güçsüz ülkelerin güçlüler tarafından suiistimal edilmesine ve bir devletin isteklerini bir diğerine zorla kabul ettirmesine karşı olduğu ifade edilmiştir. Çin'in ortaklıklara açık olduğu, ancak ittifaklar ve askeri bloklara üye olmaya karşı olduğu özel olarak vurgulanmıştır.

Çin'in askeri stratejik hedefleri kapsamında üç savunma prensibinin bulunduğu ve bunların sırasıyla öz- savunma, ikinci vuruş ve aktif savunma olduğu belirtilmiştir. Çin'in bu kapsamda hiçbir zaman ilk saldıran olmayacağı vurgulanmıştır. Çin'in savunma stratejisinde "halk savaşı" kavramının yer aldığı da ayrıca belirtilmiştir.

Çin'in nükleer silahlara karşı olduğu ve bu silahların tamamen ortadan kaldırılması fikrini savunduğu ifade edilmiş ve nükleer silahları ilk kullanan ülke olmayacağı vurgulanmıştır.

Bu bölümde ve dokümanın genelinde "silahlı kuvvetlerin siyasi otoriteye sadakati" konusu satır aralarında ciddi bir mülahaza olarak karşımıza çıkmaktadır. Silahlı kuvvetlerin güçlenmesi ile birlikte Çin komünist Partisi'nin sivil-asker ilişkileri kapsamında bazı endişeler taşıdığı ve bu konuya önümüzdeki dönemde daha fazla önem vereceği satır aralarından anlaşılmaktadır.

Bu bölümde ilk olarak zikredilen ve daha sonra dokümanın geri kalanında da birkaç kez ortaya çıkan bir konu dokümanın önemli ayrıntılarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Böyle dokümanlarda genel olarak iktidardaki liderin ismi zikredilmez. Ancak dokümanın değişik bölümlerinde Çin devlet başkanı Xi Jinping'in ismi ve Xi Jinping'in askeri strateji düşüncesine vurgu yapılmıştır. Xi Jinping'in Çin devlet sistemindeki gücü ve etkisini açık biçimde gösteren bu durum, Xi'nin ömür boyu lider olması sonrasında yayınlanan ilk savunma stratejisinde kendisini çok bariz biçimde göstermiştir.

Bu bölümde Çin ulusal savunma ve askeri gelişimi kapsamındaki stratejik hedefleri şu şekilde sıralanmıştır:

- 2020 yılına kadar mekanizasyonun ve bilgiye dayalı bir yapının gerçekleştirilmesi,
- 2035 yılına kadar askeri teori, organizasyonel yapı, askeri personel ve silah/cihazların modernizasyonunun gerçekleştirilmesi,
- 2050 yılına kadar Halk Kurtuluş Ordusu'nun birinci sınıf bir silahlı kuvvetler haline getirilmesi.

Bu bölümün sonunda Çin Silahlı Kuvvetleri'nin uluslararası sorumluluklarını iş birliğine dayalı bir biçimde yerine getirmeye devam edeceği, insani yardım, afet yardım gibi hareketlerin yanı sıra terörizm ve siber güvenlik gibi konularda da sorumluluk alacağı ifade edilmiştir.

3. Yeni Dönemde Çin Silahlı Kuvvetlerinin Vazife ve Görevlerinin İcrası

Bu bölümde Çin Silahlı Kuvvetleri'nin spesifik görevleri ilk bölümün tersine ülke güvenliğinden uluslararası güvenlik görevlerine doğru sıralanmıştır.

Çin'in 22.000 kilometrelik kara sınırına ve 18.000 km uzunluğunda kıyı şeridinde sahip olduğu vurgulanmış ve ülkenin dünyada en fazla sınır komşusuna sahip ülkelerden biri olduğu ifade edilmiştir. Böylece sınır güvenliğini sağlamanın Çin açısından oldukça zorlu bir görev olduğu ön plana çıkarılmıştır. Bu bölümde Tayvan'a bir kez daha yer verilmiş ve Tayvan adası etrafındaki deniz ve hava kuvvetleri faaliyetlerinin Tayvan'daki bağımsızlık yanlısı ayrılıkçı güçlere "sert bir uyarı" niteliğinde olduğu ifade edilmiştir.

Silahlı kuvvetler unsurlarının Merkezi Askeri Komite'nin komutası altında en önemli görevinin harbe hazırlık olduğu ifade edilmiş ve 2018 yılında Merkezi Askeri Komite'nin habersiz denetlemeler yaptığı belirtilmiştir. Bölge komutanlıklarının gerçek harp şartlarına hazırlık kapsamında eğitimlere devam ettikleri ve deniz kuvvetlerinin de sadece yakın sularda değil açık denizlerde de eğitimler icra ettiği ifade edilmiş, bu kapsamda uçak gemisi görev grubuna özel bir vurgu yapılmıştır.

Geleneksel olmayan güvenlik tehditleri kapsamında uzayın bilhassa uluslararası stratejik rekabette önemli bir yere sahip olduğu ve uzay güvenliğinin ulusal ve sosyal kalkınmada özel ve önemli bir yere sahip olduğu vurgulanmıştır. İlave olarak, siber güvenliğinin de ulusal güvenlik, ekonomik büyüme ve sosyal kalkınma açısından önemine dikkat çekilmiş ve siber güvenliğinin küresel ve ulusal anlamda zorlukları barındırdığı belirtilmiştir.

Terörizmle mücadele başlığı kapsamında, Şincan-Uygur Özerk Bölgesi'ndeki olaylara ilişkin faaliyetlere değinilmiştir.

Çin'in denizasıırı çıkarlarının korunması konusunun da ele alındığı bu bölümde, 2017 yılının ağustos ayında Cibuti'de açılan ilk denizasıırı üsse atıf yapılmış ve bu üssün bir destek üssü olduğu ifade edilmiştir. Üssün faaliyetlerinden bahsedilirken daha ziyade tıbbi destek ve yerel okullara yapılan yardımlardan bahsedilerek üssün askeri niteliği geri planda tutulmaya çalışılmıştır.

4. Çin Ulusal Savunmasında ve Silahlı Kuvvetlerinde Reform

Dokümanın dördüncü bölümünde silahlı kuvvetlerde yapılan reform faaliyetlerine değinilmiştir. Bu kapsamda göze çarpan husus, ABD Silahlı Kuvvetlerinin dünya çapına yayılan stratejik komutanlıklarına benzer biçimde bölge komutanlıklarının (Theater Commands) kurulmuş olmasıdır. Doğu, Batı, Kuzey, Güney ve Merkez olmak üzere müşterek harekât prensibine göre teşkil edilen komutanlıkların sorumluluk sahalarına ilişkin herhangi bir bilgiye yer verilmemiştir. Ancak, silahlı kuvvetlerin genel liderliğinin Merkezi Askeri Komite'de olduğunun, bununla birlikte askeri hareketlerden bölge komutanlıklarının sorumlu olduğu belirtilmiştir. Bu kapsamda, daha önceki silahlı kuvvetler yapısının değiştirildiği ve tüm yapının Merkezi Askeri Komite'ye bağlı 15 organ tarafından yürütüldüğü yeni bir organizasyona geçildiği duyurulmuştur. Bu çerçevede, Merkezi Askeri Komite'nin idari yapısı aşağıdaki şekilde ortaya çıkmıştır.

Harekât komutası kapsamındaki organizasyon şeması ise aşağıdaki şekilde ortaya çıkmıştır.

Bu çerçevede, Kara Kuvvetleri Komutanlığı'nın asker sayısını esas alan niceliğe dayalı bir yapıdan bilim ve teknoloji temelli niteliğe dayalı bir yapıya evrildiği ve askeri personel sayısının 300.000 azaltılarak 2 milyon kişilik aktif personel sayısına ulaşıldığı ifade edilmiştir. Bu çerçevede, subay sayısında azalmaya gidilmiş ve astsubay ve sivillerin sayısı artırılmıştır. Bu kapsamda, Kara Kuvvetleri personel sayısı azalırken, Hava Kuvvetleri personel sayısı sabit kalmış, Deniz Kuvvetleri ve Roket Kuvvetleri Komutanlıklarındaki personel sayısında artış yaşanmıştır.

İlave olarak, Kara Kuvvetlerinin sahip olduğu 18 Ordu Komutanlığı sayısı 13'e indirilmiş ve ordu-tugay-tabur sistemine geçilmiştir. Ayrıca, silahlı kuvvetlerin sahip olduğu eğitim kurumu sayısı 77'den 44'e indirilmiştir. Görüldüğü gibi Çin, silahlı kuvvetlerini küçülterek daha etkin ve organizasyonel olarak harekâta odaklanan bir yapıyı benimsemiştir.

Çin, silahlı kuvvetlerinde ciddi bir başka dönüşümü de gerçekleştirmiş ve silahlı kuvvetlerin ekonomik tüm faaliyetlerini ve sahip olduğu şirketleri başka organizasyonlara devretmesini sağlamıştır.

Çin'in askeri reorganizasyon ve reform kapsamında ortaya çıkan en önemli husus deniz kuvvetlerine verilen özel önemlidir. Deniz kuvvetlerinin yapısını kıyı sularında harekâttan açık denizlerde harekâta ve kuvvet aktarımına odaklanacak şekilde oluşturan Çin, uzak denizlerde görev yapacak ve stratejik caydırıcılık sağlayacak bir deniz kuvvetlerine sahip olmayı hedeflemiştir.

Çin Silahlı Kuvvetleri'nde yapılan bir diğer önemli değişiklik de jandarma gücü olarak nitelendirilebilecek olan Halkın Silahlı Polisi'nin silahlı kuvvetler bünyesinden çıkarılması olmuştur. Sahil Güvenlik de bu kuvvete bağlanmış ve silahlı kuvvetlerden bağımsız bir organizasyon haline getirilmiştir.

Bu bölümde Xi Jinping'in ismi tekrar zikredilerek Xi'nin silahlı kuvvetleri güçlendirme düşüncesinin rehberliğinde hareket edildiği bir kez daha vurgulanmıştır.

Silahlı kuvvetlerin organizasyon reformu yanında silah ve teçhizat anlamında da reform geçirdiği ifade edilerek Tip 15 tanklarının, Tip 052D muhriplerinin, J-20 savaş uçaklarının ve DF-26 orta ve uzun menzilli balistik füzelerinin silahlı kuvvetlerine kazandırıldığı belirtilmiştir.

Bu bölümde askeri personelin disiplinine özel bir önem atfedildiği ayrıca vurgulanmıştır. Bu çerçevede, sıkı ve toleranssız biçimde askeri disiplin kurallarının uygulanarak silahlı kuvvetlerin pozitif imajının korunduğu ifade edilmiştir. Mikro düzeyde olsun makro düzeyde olsun yolsuzlukla kapsamlı bir mücadeleye değinilmiş olması göstermektedir ki devasa büyüklükteki Çin ordusunda disiplin ve yolsuzluk konusunda ciddi sorunlar yaşanmaktadır.

Bu bölümün sonunda Çin Silahlı kuvvetleri dışında bulunan ancak hukuki çerçevede görev yapan milislere değinilmiş ve rezerv kuvvetler ve milis sisteminin de reforma tabi tutulduğu ifade edilmiştir.

5. Makul ve Uygun Savunma Harcaması

Bu bölümde, Çin Halk Cumhuriyeti'nin savunmaya yaptığı harcamalara ilişkin ayrıntılı bilgiler sunulmuş ve söz konusu harcamaların hem makul hem uygun, hem de dünyanın geri kalanına göre çok da fazla olmadığı ispat edilmeye çalışılmıştır.

Bu çerçevede, Çin'in savunma harcamasının GSYH'ya oranının 1979'daki %5,43'lük zirveden 2017 yılında %1,26'ya düştüğü ve son 30 yılda %2 bandının altında kaldığı ifade edilmiştir. Benzer şekilde savunma harcamalarının hükümet harcamalarındaki payının 1979 yılındaki %17,37'lik orandan 2017 yılında %5,14'e düştüğü de ifade edilmiştir.

Çin'in savunma harcamalarını üç ana kısımda ele aldığı, bunların personel, eğitim/idame ve teçhizat olduğu belirtilmiştir.

Çin'in savunma harcamaları diğer ülkelerle karşılaştırılmış ve bu kapsamda daha önceki bölümlerde büyük güçler ve büyük ülkeler olarak sıralanan ABD, Rusya, Hindistan, Japonya, İngiltere, Fransa ve Almanya ile karşılaştırmalar yapılmıştır. Bu çerçevede, Çin'in savunma harcamasının GSYH'deki payı çerçevesinde sekiz ülke arasında altıncı sırada yer aldığı, savunma harcamalarının toplam hükümet harcamalarındaki payı kapsamında ise Çin'in dördüncü sırada yer aldığı ifade edilmiştir.

Çin Halk Cumhuriyeti'nin 2007 yılından beridir savunma harcamalarına ilişkin temel verileri Birleşmiş Milletler ile paylaştığı ifade edilerek şeffaflık vurgusu yapılmıştır. Ayrıca, Çin'in küresel siyasetteki giderek artan merkezi konumuna vurgu yapılarak daha fazla sorumluluk için daha fazla savunma harcaması yapmasının da gayet doğal olduğu satır aralarındaki yerini almıştır.

6. İnsanlığın Ortak Geleceğinin İnşasına Etkin Biçimde Katkı Sağlamak

Bu bölümde, Çin'in dünyanın ve insanlığın ortak geleceğine katkı yapmak isteyen büyük bir ülke olduğu vurgulanmış ve Çin'in sonsuz barış ve ortak güvenlik için çabaladığı ifade edilmiştir.

Bu kapsamda, Çin'in Birleşmiş Milletler'e verdiği öneme vurgu yapılarak BM Şartı'nda belirtilen amaç ve prensiplere bağlılığı teyit edilmiştir.

Çin'in Kore sorunu, İran'ın nükleer silahlanması konusu ve Suriye sorununda yapıcı bir rol oynadığı ifade edilmiş ve silahlanma yarışına karşı olduğuna vurgu yapılmıştır.

Çin'in diğer ülkelerin silahlı kuvvetleri ile yapıcı ilişkilerini geliştirmek için etkin bir çaba gösterdiği belirtilerek icra edilen tatbikat ve eğitimlere ilave olarak karşılıklı olarak eğitim gören personele ilişkin istatistiki bilgiler sunulmuştur.

Bu çerçevede, Rusya-Çin askeri ilişkilerine ayrıntılı biçimde değinilmiş ve iki ülkenin kapsamlı stratejik bir ortaklık içinde olduğuna özel bir vurgu yapılmıştır. Çin'in Rusya'nın 2018 yılında ilk kez Vostok Tatbikatı'na katılımı özellikle belirtilmiştir.

ABD-Çin arasındaki askeri ilişkilere de önemli bir yer ayrılan dokümanda, iki ülke askeri ilişkilerinin genellikle istikrarlı olduğu ve çatışmayı önleme, karşılıklı saygı ve kazan-kazan prensibine dayalı bir iş birliğini esas aldığı ifade edilmiştir. Bu çerçevede, iki devlet arasında 2014, 2015 ve 2017 yıllarında imzalanan mutabakat zaptlarına da atıfta bulunulmuştur. Söz konusu mutabakat zaptları iki devletin silahlı kuvvetlerinin faaliyetlerini birbirleriyle paylaşmalarını ve çatışmaları önlemeye hedeflemektedir.

ABD ile ilişkilere değinilen paragrafta, ABD'nin Tayvan'a silah satışına yönelik memnuniyetsizlik açık biçimde ifade edilmiş ve bu tür faaliyetler "provokatif" olarak tanımlanmıştır.

Diğer ülke ve organizasyonlarla savunma işbirliği kapsamında, ASEAN ve Avrupa Birliği ile ilişkilerden söz edilmiş, ayrıca Afrika, Latin Amerika, Karayipler ve Güney Pasifik'teki gelişmekte olan ülkelerle ilişkilere de önem verildiği ifade edilmiştir.

Çin'in 2012 yılından itibaren 30'dan fazla ülkeyle 100'ün üzerinde müşterek askeri tatbikat ve eğitim icra ettiği, Çin'in aynı dönemde 50'den fazla ülkeye 1700'den fazla askeri personeli eğitim için gönderdiği ve 130'dan fazla ülkenin 10.000'den fazla personelinin de Çin'de eğitim aldığı özellikle vurgulanmıştır.

Bu bölümde, Çin'in bölgesel güvenlik mimarisine özel bir önem atfettiği belirtilerek, Şanghay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ), Asya'da İşbirliği ve Güven Artırıcı Önlemler Konferansı (CICA), ASEAN ve Pekin Xiangshan Forumu'na verilen önem özel olarak vurgulanmıştır.

Bu bölümün sonunda, Çin'in 14 kara sınırı komşusunun 12'si ile sınır sorunlarını çözdüğü ve bölgede bulunan sekiz ülke ile de anlaşmalar imzaladığı ifade edilmiştir.

Dokümanın sonsözünde, Çin'in hegemonya ve yayılmacılığına karşı olduğu ve güvenlik ve refaha önem verdiği bir kez daha vurgulanmıştır. Xi Jinping'in ismi sonsözde bir kez daha belirtilerek dokümanın genelindeki etkisi bir kez daha perçinlenmiş ve Xi'nin liderliğinin Çin açısından önemi bir kez daha vurgulanmıştır.

Dokümanın eklerinde doküman içinde sunulan sayısal veriler detaylı tablolarla detaylandırılmıştır.

Sonuç ve Değerlendirme

Çin'in ekonomik, askeri ve siyasi olarak güçlenmesi kaçınılmaz biçimde kendine olan güvenini artıracak ve önümüzdeki dönemde stratejilerini açıklama konusunda daha şeffaf bir tavır içinde olacaktır. Çin'in dünyaya bakışı ve güvenlik algısını oldukça iyi yansıtan belgenin önümüzdeki dönemde analistler, devlet adamları ve akademisyenler açısından faydalı bir kaynak olacağı değerlendirilmektedir.

Boğaziçi Asya Araştırmaları Merkezi (BAAM)

Nisan 2018'te Ankara'da kurulan Boğaziçi Asya Araştırmaları Merkezi (BAAM), Boğaziçi Sosyal Araştırmalar Derneği (BOSAR) bünyesinde faaliyet gösteren bağımsız bir düşünce kuruluşudur. Ankara ve İstanbul'un yanı sıra farklı ülkelerden uzaktan katkı sağlayan toplamda 20 araştırmacısı bulunmaktadır. BAAM bünyesinde başta Uzak Doğu olmak üzere Asya bölgesi üzerine araştırmalar yapılmaktadır. Başlıca çalışma alanları arasında Asya Siyaseti, Kuşak ve Yol Girişimi, Büyük Güç Rekabeti, Çin Dış Politikası, Asya Pasifik'in Ekonomi Politliği ve Türkiye-Asya ilişkileri yer almaktadır.

BAAM araştırmacıları tarafından hazırlanan rapor, brifing, yorum, çeviri ve özel haberler bogaziciasya.com sitesinden yayımlanmakta, haftalık Asya Gözlemevi bülteni ise Twitter adresimizden (@bogaziciasya) düzenli olarak paylaşılmaktadır.

Ekipte yer alan araştırmacıların okuma ve yazma olanağı sağlayacak düzeyde bildiği diller arasında İngilizce ve Çince'nin yanı sıra Fransızca, İtalyanca, Japonca ve Amharca bulunmaktadır. Bu şekilde, araştırmalarda yerel kaynakların kullanım imkanına kavuşulmakta ve geniş bir perspektif sağlanmaktadır. Çok-dilli ve heterojen yapı, ekip içi fikir teatileri yoluyla zengin bakış açılarını beraberinde getirmektedir.

Bogaziciasya.com resmî websitesinin yanı sıra araştırmacıların çalışmaları Türkiye'de SETAV, Bosphorus Migration Studies, TheNewTurkey e-Dergisi, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Göç Araştırmaları Merkezi ve Teori Dergisi'nde, İtalya'da ise Istituto Affari Internazionali adlı düşünce kuruluşunda yayımlanmaktadır.

Dr. Haşim Türker, BAAM Akademik Koordinatörü

Haşim TÜRKER 2005 yılında Millî Savunma Üniversitesi Atatürk Stratejik Araştırmalar Enstitüsü'nden "Uluslararası İlişkiler" dalında ve 2008 yılında Deniz Harp Akademisi'nden "Ulusal ve Uluslararası Güvenlik Stratejileri Yönetimi ve Liderlik" dalında yüksek lisans dereceleri ile mezun olmuştur. Doktorasını 2018 yılında Kocaeli Üniversitesi'nde tamamlamıştır. 2011 yılında Roma'da bulunan NATO Savunma Koleji'nden mezun olan Dr. TÜRKER'in 2007 yılında Nobel Yayınları tarafından yayınlanan "Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası" ve 2019 yılında Cinius Sosyal Yayınları tarafından yayınlanan "Yeni Soğuk Savaşa Doğru: Yükselen Çin, ABD ve NATO" isimli kitapları bulunmaktadır.